

ΑΠΟΘΗΚΗ

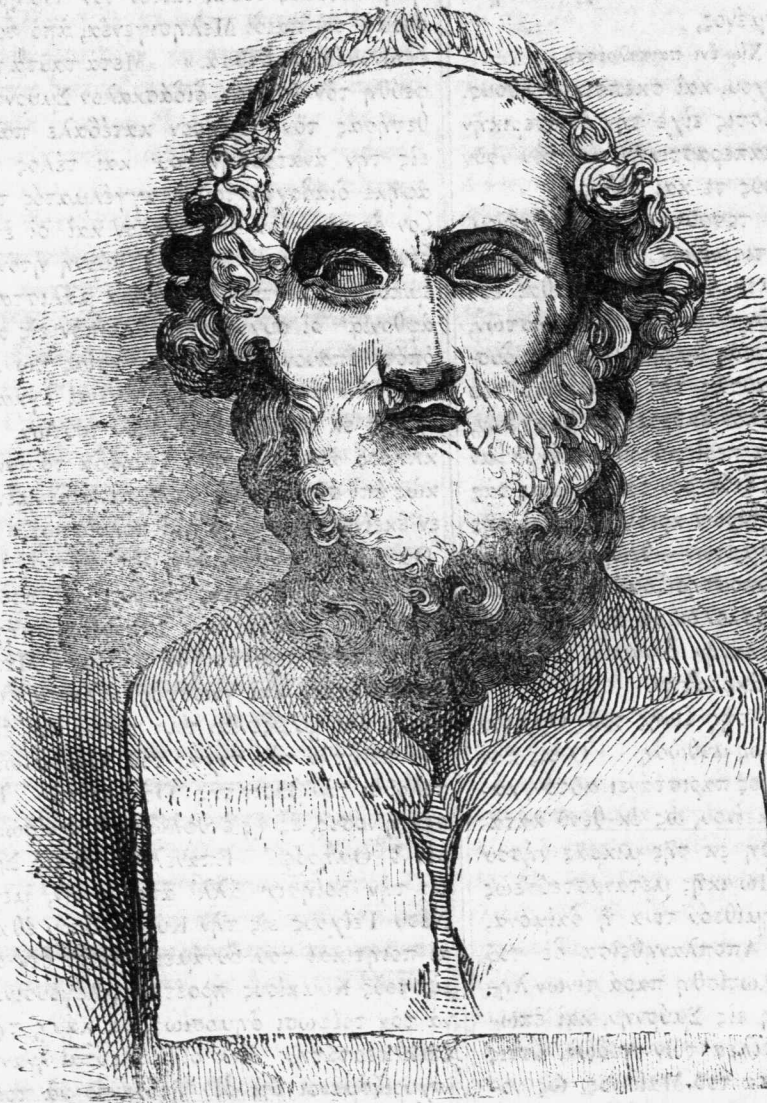
ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ, 1843.

[ΑΡΙΘ. 81.]

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἡ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ αὕτη κεφαλὴ παριστάνει κατ' ἰδέαν τὸν Ὅμηρον, τὸν κορυφαῖον τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τοιοῦτον, ὅποιον ἡ μεγαλοφυΐα τέχνη τῶν Ἑλλήνων συνέλαβεν αὐτὸν ὅτι ὑπῆρξε κατὰ τὴν μορφήν καὶ τοὺς χαρακτῆρας. Ἐχαράχθη δὲ ἀπὸ πα-

9 ζ.

λαιᾶς τινὸς προτομῆς ἑξαισίου καλλιτεχνίας, περιεχομένης ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ. Μόλις εἶναι χρεῖα νὰ εἰπωμεν ὅτι κυρίως εἰκὼν τοῦ Ὁμήρου δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ καθότι ἔζησε πολὺν χρόνον πρὶν εὐρεθῇ ἡ τέχνη τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς χαρακτῆρας τῶν

ανθρώπων. Ἀλλὰ καθὼς εὐρίσκομεν εἰς τὴν γλυπτικὴν τῶν Ἑλλήνων εἰδὸς τι προσώπου τακτικῶς ἀποδιδόμενον εἰς τὰς ἐθνικὰς θεότητες, ὥστε μικρὰ ἢ οὐδεμία ἀμφιβολία ἐμπορεῖ νὰ υπάρξῃ ἐὰν ἀγαλμά τι ἐννοῖται ὡς παραστατικὸν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ θεοῦ, τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ τοῦ Διονύσου, τῆς Ἀθηνᾶς ἢ τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἡρακλέους ἢ τοῦ Θησέως, ὡσαύτως εἶναι ἀνεγνωρισμένον τι πρόσωπον—πόσον ἀρχαῖον δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν—ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ὅμηρον, τὸν ἀρχαιότατον καὶ ἐντιμότατον τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν.

Ἡ προτομή παριστάνει αὐτὸν εἰς τὸν χαρακτῆρα, ἐν ᾧ εἶναι μᾶλλον ἐγνωσμένος,

Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίψ ἐνὶ παιπαλοέσση,

μετὰ τοῦ ἐπηρμένου, ἡσύχου, καὶ σκεπτικοῦ ἦθους, τοῦ ἀνήκοντος εἰς ἄνδρα, ὅστις εἶχε τὴν ἐσωτερικὴν δρασιν τόσον εὐκρινῇ καὶ διαπεραστικῇ, καὶ τὸν νοῦν πλήρη ἀπὸ εἰκόνας κάλλους τε καὶ ὕψους.

Περιγραφή τις ποιητοῦ τοσοῦτον πεφημισμένου, καὶ ὅς ὅλων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν τοσοῦτον ἀναγινωσκομένου, ἐλπίζομεν ὅτι θέλει εἶσθαι εὐπρόσδεκτος εἰς πολλοὺς τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, ἐξ ὧν τινὲς ἀγνοοῦν ἴσως τὰς ἀμφιβολίας καὶ δυσκολίας, αἵτινες καὶ περὶ αὐτῆς τῆς υπάρξεώς του διηγέρθησαν. Θέλομεν λοιπὸν ἐκθέσει διὰ βραχείων, πρῶτον ὅσα πατροπαράδοτα περὶ αὐτοῦ κατέγραφον οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς· καὶ δεύτερον τὰς θεωρίας τὰς προταθείσας ὑπὸ τινων νεωτέρων κριτικῶν περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων—θεωρίας ἐκπληκτικὰς τινόντι, καὶ ὅμως ὑποστηριζομένας δι' ἐπιχειρημάτων, ἅτινα εἶναι δύσκολον νὰ ἀναιρέσῃ τις, μολονότι δὲν ἔχουν ἴσως ἰκανὴν δύναμιν, ὥστε νὰ πληροφωρῶσιν ἀκούσιον ἀκροατὴν.

Περὶ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ Ὀμήρου ἱστορήθησαν πολλὰ προδῆλως μυθώδη. Ὁ εἰς τὸν Πλούταρχον ἀποδιδόμενος βίος παριστάνει αὐτὸν, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, ὡς ἐκ θεοῦ καταγόμενον. Ἡ Κριθηΐς, κόρη ἐκ τῆς μικρᾶς νήσου Ἴου, περὶ τὸν χρόνον τῆς Ἰωνικῆς μεταναστεύσεως (π. Χ. 1044) ἠρωτεύθη ἡμίθεόν τινα ἢ δαίμονα, θεράποντα τῶν μουσῶν. Αποπλανηθεῖσα δὲ τοῦ οἴκου τῆς ἐν αἰσχύνῃ, ἡχμαλωτίσθη παρὰ τινων ληστῶν ἢ πειρατῶν, μετεφέρθη εἰς Σμύρνην, καὶ ἐπωλήθη εἰς τὸν Μαίωνα, βασιλέα τῶν Λυδῶν, ὅστις ἐνμυφύθη αὐτήν. Τὸ ὄνομα τοῦ Μαίωνος, ὡς νομιζομένου πατρὸς αὐτοῦ, ἀπαντᾷται καὶ εἰς ἄλλους βίους τοῦ Ὀμήρου—ἔθεν καὶ καλεῖται Μαιωνίδης. Ἡ Κριθηΐς ἐγέννησε τὸν Ὅμηρον πλησίον τῆς Σμύρνης ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Μέλητος—ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον Μελησιγενής. Κατὰ τὸν βίον τοῦ Ὀμήρου, τὸν γεγραμμένον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡροδότου, ὁ ποιητὴς

ἦτον ἕγγονος τοῦ Μελανώπου, Ἀθηναίου κατοικοῦντος εἰς τὴν Κύμην τῆς Αἰολίας, ἡ θυγάτηρ τοῦ ὁποῦο Κριθηΐς, ὀρφανὴ μείνασα ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν γονέων, εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα πρὶν ἢ ἐμβῇ εἰς τακτικὸν γάμον. Ὁ κηδεμὼν αὐτῆς Κλεάναξ, ἀγανακτῶν διὰ τὴν συμφορὰν, ἐφρόντισε νὰ σκεπᾷ τὴν αἰσχύνην, ἀποστείλας τὴν ἔγκυον κόρην εἰς τὴν Σμύρνην, ἣτις ἐκτίζετο ἀκόμη κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὸν Αἰολικὸν μυχόν. Ἐνταῦθα, « χρόνου προϊόντος, ἐξελθοῦσα ἡ Κριθηΐς, μετ' ἄλλων γυναικῶν, πρὸς ἑορτήν τινα ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Μέλητα, ἥδη ἐπίτοκος οὔσα, τίκει τὸν Ὅμηρον» καὶ τίθεται ὄνομα τῷ παιδί Μελησιγενέα, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὴν ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. Μετὰ ταῦτα ἡ Κριθηΐς ἐνμυφύθη τὸν Φῆμιον, διδάσκαλον Σμυρναῖον, ὅστις υἱοθετήσας τὸν Ὅμηρον κατέβαλε πᾶσαν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ἀνατροφήν του· καὶ τέλος ἀποβιώσας τὸν ἀφῆκε διὰδοχον τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἐθαύμαζον δὲ τὸν νέον διδάσκαλον καὶ οἱ ἐγγχώριοι καὶ οἱ ξένοι· διότι καὶ τότε ἡ Σμύρνη ἦτον, ὡς σήμερον, ἐμπορικὸν κέντρον, ἐξάρχουσα μάλιστα γεννήματα ἐν ἀφθονίᾳ· οἱ συχνάζοντες λοιπὸν εἰς αὐτὴν ἐμποροὶ, ὁπότε ἔπαυον ἀπὸ τὰς ἐργασίας των, διέτριβον τὸν καιρὸν « παρὰ τῷ Μελησιγενεῖ ἐγκαθίζοντες.»

Εἰς ἐκ τῶν κερδοσκοπῶν τούτων, « Μέντης ναύκληρος, ἀπὸ τῶν περὶ Λευκάδα τόπων καταπεπλευκὼς ἐπὶ σῆτον, ἔχων ναῦν, πεπαιδευμένος τε ἀνὴρ ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ πολυῖστωρ,» κατέπεισε τὸν Ὅμηρον νὰ συμπλεύσῃ μετ' αὐτοῦ. Ἀφοῦ δ' ἐπεσκέφθησαν διαφόρους τόπους, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις μέρη τῆς Ἰταλίας καὶ Ἰσπανίας, ὑπῆγαν εἰς τὴν Ἰθάκην, ὅπου περιεποιήθη αὐτοὺς ὁ Μέντωρ, ἀνὴρ εὐκατάστατος, καὶ γνωστὸς μάλιστα διὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ φιλοξενίαν του· οὗτος καὶ ἐξιστόρησεν εἰς τὸν ποιητὴν τὰς τύχας τοῦ Ὀδυσσεύς, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῆς Ὀδυσσεΐας. Ἐνταῦθα ἤρχισεν ἡ νόσος, ἐξ ἧς ἐτυφλώθη ἡ ἀμέσως ἢ μετὰ καιρὸν ὁ Ὅμηρος. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Σμύρνην, ἐδόθη εἰς τὴν ποίησιν· ἀλλ' ἄπορος ὢν, μετέβη διὰ τοῦ Νέου Τείχους εἰς τὴν Κύμην, ὅπου ἐθαυμάζοντο μὲν αἱ ποιητικαὶ του δυνάμεις, ἀλλὰ δὲν ἀντημείβοντο· εἰς τοὺς Κυμαίους προέτεινε, λέγουσιν,—ἂν ἤθελον νὰ τὸν τρέφωσι δημοσίως, νὰ κάμῃ τὴν πόλιν των ἐπικλεεστάτην· ἀλλ' οἱ βουλευταὶ ἠγαντιώθησαν, δι' ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ τρέφωσιν ὅλους τοὺς ὁμήρους, (καλοῦντες οὕτω τοὺς τυφλοὺς)· ὅθεν καὶ ἐπεκράτησε νὰ καλῇται Ὅμηρος ὁ πρότερον Μελησιγενής. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἐπέρασεν εἰς τὴν Φώκαιαν, ὅπου διδάσκαλός τις, τὸνομα Θεστορίδης, κατανοήσας τὸ κάλλος καὶ ὕψος τῆς Ὀμηρικῆς ποιήσεως, ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν νὰ τὸν τρέφῃ

καὶ νὰ τὸν περιποιῇται, ἐὰν ἤθελε τὸν συγχωρήσει νὰ ἀντιγράψῃ τὰ ποιήματά του· ἀλλ' ὁ ἄπιστος οὗτος φίλος, ἅμα ἔλαβεν ἀντίγραφα τῶν ποιημάτων, μετέβη εἰς τὴν Χίον, ὅπου, ἐπιδεικνύμενος αὐτὰ ὡς ἰδιά του προϊόντα, ἠξιώθη μεγάλου ἐπαίνου καὶ πολλοῦ κέρδους. Τοῦτο μαθὼν ἀκολουθῶς ὁ Ὀμηρος παρὰ τινων Χίων ἐμπόρων, οἵτινες ἤκουσαν αὐτὸν εἰς τὴν Φώκαιαν, μετέβη διὰ τῆς Ἐρυθραίας γῆς εἰς τὴν Χίον, κατοικήσας πρῶτον εἰς τὴν Βολισσόν, ὅπου ἐποίησε τὴν Βατραχομουμαχίαν καὶ τινὰ ἄλλα ποιήματα, τὰ λεγόμενα παίγνια αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὲν Θεστορίδης, μόλις ἀκούσας τὴν παρουσίαν του, ἀπέπλευσεν ἐκ τῆς Χίου· ὁ δὲ Ὀμηρος, μεταβάς ἐκ τῆς Βολισσοῦ εἰς τὴν πόλιν Χίον, ἐσύστησε διδασκαλεῖον, καὶ τὰ μέγιστα θαυμαζόμενος, συνέλεξε ἱκανὸν βίον, καὶ ἐνυμφεῦθη γυναῖκα, ἐξ ἧς ἐγέννησε δύο θυγατέρας. Καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα δὲ χρόνους ὑπῆρχεν εἰς τὴν Χίον οἰκογένεια Ὀμηριδῶν, οἵτινες ἀντεποιοῦντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ὀμήρου, ἀλλ' οἵτινες θεωροῦνται μᾶλλον ὡς ἑταιρεία αἰοιδῶν, ποιητῶν καὶ αὐτῶν, καταγινομένων εἰς τὸ ἀπαγγέλλειν τὰ Ὀμηρικὰ καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ποιήματα, διατηρούμενα καὶ μεταδιδόμενα διὰ τῆς μνήμης ἐκ πατρὸς εἰς υἱόν. Λέγεται περιπλέον ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὴν νῆσον Ἴον, ἐνῶ ἔπλεεν ἐκ τῆς Χίου εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἡ ἐξιστόρησις αὕτη δὲν περιέχει μὲν τίποτε προδήλως μυθώδες ἢ πλαστὸν, ἐξαίρεσει τῶν περὶ ἀντιγραφῆς λεγομένων, (διότι ἡ τέχνη τοῦ γράφειν, καὶ ἂν ἐγνωρίζετο κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, τὸ ὅποιον ἀρνοῦνται τινές, δὲν ἦτον ὅμως ἀκόμη ἀρκετὰ κοινὴ), ἀλλ' ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν παραδεχθῶμεν ὡς ἱστορικῶς ἀξιόπιστον, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἱστορικὴ ἀπόδειξις ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ τὸ βιβλίον, ἐξ οὗ ἐλήφθη, εἶναι ὁμολογουμένως νόθον. Ἄλλοι συγγραφεῖς, διὰ νὰ κάμωσι τὸ διήγημα παθητικώτερον καὶ θαυμασιώτερον, προσέθηκαν διαφόρους περιστάσεις περὶ τῶν πλανῶν τοῦ Ὀμήρου, καὶ παρέστησαν αὐτὸν περιόδουντα εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, καὶ ποριζόμενον τὰ πρὸς ζωὴν διὰ τῶν ἀσμάτων αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ τούτων μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ τὸ κλέος τοῦ ποιητοῦ ἐκορυφώθη, διεφιλονείκουν ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ ὅτι ἐγέννησαν αὐτὸν, ὡς δηλοῖ τὸ ἐφεξῆς ἐπίγραμμα·—

* Φαίνεται προσέτι παράδοξον ὅτι ὁ Ὀμηρος, ἐκπλεύσας ἀπὸ τὴν Ἐρυθραίαν γῆν, ἀπεβίβασθαι οὐ μακρὰν τῆς κώμης Πίτυος (τὸνομα σώζεται μέχρι τῆς σήμερον) θῆεν μετέβη εἰς τὴν γειτονόουσαν Βολισσόν, κειμένην εἰς τὴν βορειοδυτικὴν πλευρὰν τῆς νήσου. Κατὰ φυσικὸν λόγον ἔπρεπε ν' ἀποβῇ εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, ὅπου ἔκειτο καὶ ἡ πόλις Χίος. *Ὅτι δὲ ὁ τυφλὸς Ὀμηρος πλανώμενος εἰς τοὺς δυσβάτους ἐκείνους τόπους ἐφθασεν ἀσφαλῆς εἰς τὴν κώμην Πίτυν ἀνευ δηγοῦ τινος, φαίνεται ἀπίστευτον. Ἡροδ. περὶ τῆς τοῦ Ὀμήρου Γενέας καὶ Βιοτῆς, 19-25.

Ἐκτὰ πόλεις μάρναντο σοφὴν διὰ ρίζαν Ὀμήρου, Σμύρνα, Χίος, Κολοφών, Ἰθάκη, Πύλος, Ἄργος, Ἀθήναι.

Καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις ἰδιοποιήθησαν τὴν αὐτὴν τιμὴν, ἢ Ῥόδος, ἢ Σαλαμίς, ἢ Ἴος, κλπ.

Περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Ὀμήρου δὲν γνωστοποιοῦσιν τι τὰ ἰδιά του συγγράμματα. Ἐκ τῶν ἀφορώντων τὴν προσωπικὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ οὐδὲν ἐπιστηρίζεται εἰς ἀπόδειξιν ὅπως οὖν ἱστορικὴν. Ἀκόμη καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔζη, εἶναι ἀδέβαιος. Ὁ Ἡρόδοτος θέτει αὐτὸν 400 ἔτη πρὸ ἑαυτοῦ, τοῦτο δὲ συμφωνεῖ μὲ τοὺς κοινῶς παραδεδεγμένους ὑπολογισμοὺς, οἵτινες προσδιορίζουσι τὴν ἀκμὴν τοῦ ποιητοῦ σχεδὸν 300 ἔτη μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καὶ περὶ τὰ 900 πρὸ Χριστοῦ. Τὸ βάρος τῆς ὑπαρχούσης ἀποδείξεως πιθανολογεῖ ὅτι ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ, καὶ ὅτι κατήγετο ἀπὸ Ἴωνας· κατὰ συνέπειαν δὲ ὅτι ἦτο μεταγενέστερος τοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν μεγάλου κινήματος τῶν Ἑλλήνων, κοινῶς καλουμένου τῆς Ἰωνικῆς μεταναστεύσεως, ἥτις λέγεται ὅτι συνέβη 1044 π. Χ. Πᾶν ἄλλο μερικωτέρως περὶ τοῦ Ὀμήρου ἱστορούμενον εἶναι ἢ μυθώδης διήγησις ἢ ἔμμεσον καὶ ἀμφίβολον πόρισμα ἐκ τῶν εἰς τὰ ποιήματά του περιεχομένων. Ἀκόμη δὲ καὶ αὐτῶν ἡ ἱστορία εἶναι πολλὰ σκοτεινὴ. Τὸ πρῶτον ἐγνωσμένον εἶναι ὅτι Λυκούργος, ὁ τῆς Σπάρτης περιβόητος νομοθέτης, 880 π. Χ., ἤκουσεν αὐτὰ ἐν Ἀσίᾳ, καὶ παρατηρήσας ὅτι ἔδρουσαν ἀπὸ ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ κανόνες, συμπάρελαβεν αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ δεῦτερον ἱστορούμενον εἶναι ὅτι περὶ τὰ 600 π. Χ. Σόλων, ὁ περίφημος Ἀθηναῖος νομοθέτης, διέταξε τοὺς Ῥαψωδοὺς (περὶ ὧν θέλομεν λαλήσει μετ' ὀλίγον) ὅποτε συνηγωνίζοντο ὑπὲρ τοῦ βραβεῖου εἰς τὰ Παναθηναῖα, νὰ μὴ ἀπαγγέλλωσιν ἀπεσπασμένα τεμάχια ἀδιακρίτως, ἀλλὰ νὰ προχωρῶσιν ἐν τάξει, καὶ ν' ἀρχίζῃ ὁ εἰς ὅπου ὁ ἄλλος ἔπαυε. Τὸ τρίτον εἶναι ὅτι ἡμίσειαν περίπου ἑκατονταετηρίδα ὑστερώτερον, Πεισιστράτος ὁ Ἀθηναῖος, ἢ ἓνας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, συνήγαγε καὶ διέταξεν εἰς τὴν παρούσαν μορφήν των τὰ διεσκορπισμένα κλάσματα τῶν Ῥαψωδιῶν τοῦ Ὀμήρου. Ἀπὸ τοῦ χρόνου δὲ τούτου ἐμποροῦμεν νὰ στοχαζώμεθα τὸν Ὀμηρον ὡς γνωστὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καθὼς σήμερον ἔχομεν αὐτόν.

Ἐξαίρεσει τῶν πρηνιμάτων τοῦ Ἡσιόδου, ὅστις παρὰ τινων μὲν λογίζεται πρεσβύτερος, παρ' ἄλλων δὲ σύγχρονος, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πλείστων νεώτερος τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἴσως ἐνὸς ἢ δύο ὕμνων, κἀνὲν ἀπὸ τὰ σωζόμενα Ἑλληνικὰ ποιήματα οὐδὲ πλησιάζει κἀν εἰς τὴν ἀρχαιότητα τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας. Κατόπιν ὅμως τοῦ Ὀμήρου ἤχμασαν οἱ Κυκλικοὶ ποιηταί, οὕτω λεγόμενοι διότι συναπῆρτιζον ὅλον τὸν

κύκλον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, διηγούμενοι τὰς τύχας τῶν ἐνασχοληθέντων εἰς αὐτὸν διαφόρων ἡρώων.

Ἐκ τῶν ποιημάτων τούτων δὲν μένουσιν εἰμὴ ὀλίγα τινὰ κλάσματα. Πρέπει λοιπὸν νὰ θεωρῶμεν αὐτὰ ὡς πολὺ κατώτερα τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεύας, τῶν δύο ἀριστουργημάτων, ἅτινα ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου χρόνου ἦσαν ἡ χαρὰ καὶ τὸ καύχημα τῶν Ἑλλήνων. Ταῦτα ἐδιδάσκοντο εἰς τὰς σχολὰς, ἐψάλλοντο ἢ ἀπηγγέλλοντο εἰς συναναστροφάς, καὶ ἐπανελαμβάνοντο εἰς δημοσίους ἀγῶνας πρὸς τέρψιν πολυπληθῶν ἀκροατηρίων. Ὅθεν ἡ ἀπαγγελία αὐτῶν ἦτον ἡ ἐνασχόλησις τάξεως ἀνθρώπων λεγομένων Ῥαψωδῶν, (ἐκ τοῦ ῥάπτω καὶ ᾠδή), οἵτινες, ὡς περιγράφονται ὑπὸ τινος τῶν νεωτέρων, «ἐψάλλον ἢ ἀπήγγελλον εἰς τὰς τραπέζας τῶν ἡγεμόνων καὶ εἰς τὰς δημοσίους συνελεύσεις ποιήματα, συντεθειμένα, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑφ' αὐτῶν. Ἀπῆλυνον δὲ μεγίστην ὑπόληψιν, καὶ μάλιστα σεβασμὸν, ἐξαιρέτως εἰς τὰς ἀρχαιοτέρας ἐποχάς. Τότε αὐτοὶ ἦσαν οἱ μόνοι φύλακες τῆς θρησκείας, τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων, καὶ τῶν πεπαλαιωμένων καὶ προσφιλῶν μυθιστορικῶν παραδόσεων τοῦ λαοῦ μεθ' οὗ κατῴκουν. Μολονότι ὀλίγοι τέχνη κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους διεκρίνοντο ὡς ὑπὸ τάξεων ἰδιαιτέρων καλλιεργούμεναι, ὁ αἰοδὸς εἶχεν ἰδίον τοῦ ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἐλογίζετο σεβασμιώτερον παντὸς ἄλλου. Εἴτε σταθερῶς ἐν μεγαλοπόλει τινὶ διατρίβων, εἴτε εἰς διαφόρους πολιτείας περιοδεύων, ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνώτερον ὃν, ἐλάμβανεν ὑποδοχὴν εὐμενεστάτην εἰς τὰ συμπόσια τῶν βασιλέων, καὶ τιμὴν καὶ σέβας ὡς ὁ παρὰ τῶν θεῶν εὐνοούμενος. Περιεφέρετο ὡς ὁ ταμίας τῶν ἀρχαίων καὶ ἀγαπητῶν παραδόσεων τοῦ λαοῦ· καὶ πρέπει νὰ ἠκούετο μεθ' ἡδονῆς ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ἀνεθυμίζοντο ὑπ' αὐτοῦ τὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ ἀνεκαίνιζον τὰς εὐδαιμονεστεράς ἡμέρας τῶν, ἀκροαζόμενοι τὰς ᾠδὰς του.»

Ἀοιδοὶ τῆς κλάσεως ταύτης, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐτιμῶντο τὰ μέγιστα καθ' ὃν χρόνον ἐγράφησαν τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα. Τοιοῦτοι ἄνδρες, διὰ σταθερᾶς γυμνάσεως, ἀπέκτων θαυμαστὴν εὐκολίαν καὶ δύναμιν τοῦ μνημονικοῦ. Φαίνεται ἀπὸ τὸν Πλάτωνα ὅτι δὲν ἦτο σπάνιον νὰ γνωρίζῃ Ἀθηναῖος ἐκ στήθους ὅλην τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν· ὅσοι δ' εἶχον ἔργον τὴν ἀπαγγελίαν, εἶναι φυσικὸν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι διεφύλαττον εἰς τὴν μνήμην πολὺ περισσοτέρας ποιητικὰς γνώσεις. Τοῦτο θέλει τῶνόντι μᾶς φανῇ ὀλιγώτερον ἀξιοσημείωτον, ὁπότεν στοχασθῶμεν πόσα δράματα οἱ σημερινοὶ τῶν θεάτρων ὑποκρίται διατρήουσιν ἐντελῶς ἐπὶ τοῦ νοδὸς ἐντετυπωμένα. Τὰς

ἀποταμιευμένας γνώσεις τοῦ ὁ πατὴρ μετέδιδε βαθμῶδιν εἰς τὸν υἱὸν του, καὶ ὁ διδάσκαλος εἰς τὸν μαθητὴν· καὶ ἀναμφιβόλως τοιοῦτοι ἄνδρες ἀλλήλους διαδεχόμενοι (ὡς οἱ Χῖοι Ὀμηρίδαι) διεφύλαξαν τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν, —τὰ ἀρχαιότερα ὅλων τῶν σωζομένων συγγραμμάτων, πλην τινῶν μερῶν τῶν Ἑβραϊκῶν Γραφῶν,—κατὰ τοὺς αἰῶνας οἵτινες παρήλθον μετὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἐκφωνήσεως καὶ τῆς καταγραφῆς τῶν. Διότι ὡς ἀποδεδειγμένον λογίζεται τὴν σήμερον ὑπὸ τῶν σοφῶν ὅτι τὸ γράφειν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν διατήρησιν τοιούτων συγγραμμάτων, ἦτο πολὺ μεταγενέστερον τοῦ Ὀμηρικοῦ αἵωνος. Τοῦτο δὲ μᾶς φέρει εἰς τὸν δεύτερον κλάδον τῆς ὑποθέσεώς μας.

Ἐπεται συνέχεια.

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΡΘΜΕΥΣ.

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ἐμβῆκεν εἰς πορθμεῖον νὰ περάσῃ ποταμὸν τινα. Εἰς τὸ διάστημα τοῦ πλοῦς ἠρώτησε τὸν πορθμεῖα ἐὰν ἐγνώριζεν ἀριθμητικὴν. Ὁ ἄνθρωπος ἐφάνη ἐξεστηκώς. «Ἀριθμητικὴν! Οὐχί, κύριε, πρώτην φοράν σήμερον ἀκούω τὸ ὄνομά της.» «Μὲ κακοφαίνεται πολὺ,» ἀπῆντησεν ὁ φιλόσοφος, «διότι ἐχάθην ἐν τεταρτημόριον τῆς ζωῆς σου.» Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἠρώτησε τὸν πορθμεῖα, «Γνωρίζεις τίποτε περὶ τῶν μαθηματικῶν;» Ὁ πορθμεῖς, μειδιάσας, ἀπεκρίθη πάλιν, «Ὀχι.» «Αἱ λοιπὸν,» ἀπῆντησεν ὁ φιλόσοφος, «ἐχάθην καὶ ἄλλο τεταρτημόριον τῆς ζωῆς σου.» Καὶ τρίτη ἐρώτησις προσετέθη εἰς τὸν πορθμεῖα, «Ἐμαθὲς ποτε ἀστρονομίαν;» «Ὀχι, ὄχι, κύριε· οὐδὲ τὸ νομά της ἤκουσά ποτε ἀρχήτερα.» «Φίλε μου, λοιπὸν, καὶ ἄλλο τεταρτημόριον τῆς ζωῆς σου ἐχάθην.» Τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ πορθμεῖον ἐκτύπησεν εἰς τινα βράχον, καὶ κατεποντίζετο· ὁ πορθμεῖς, ἀναπνῆδῆσας, ἐκβαλε τὸ φόρεμά του, καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας ἠρώτησε τὸν φιλόσοφον, «Κύριε, δύνασαι νὰ κολυμβᾷς;» «Ὀχι,» ἀπεκρίθη ὁ φιλόσοφος. «Αἱ, λοιπὸν,» εἶπεν ὁ πορθμεῖς, «ἐχάθην ὅλη σου ἡ ζωὴ, ἐπειδὴ τὸ πορθμεῖον καταποντίζεται!»

Εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ξάνθου εἰς τὴν Λυκίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ρόδου, ἀνεκαλύφθησαν λείψανά τινα τῆς ἀρχαιότητος· ἐξ ὧν τὰ μὲν ἀφῆρσεν ἦδη ἡ Ἀγγλία, τὰ δὲ μέλλει ν' ἀφαιρήσῃ ἐντὸς ὀλίγου. Περὶ τὸν Ὀκτώβριον θέλει φθάσειν εἰς Λυκίαν ἐκστρατεία ἀπὸ 100 ἄτομα, μηχανικοὺς, ξυλουργοὺς, κτίστας, κλπ., ἐκτὸς τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ καλλιτέχνη, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κυρίου Φέλλως—τὸ ἀτμόπλοον ἡ Μήδεια εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐκστρατείας.

Πλοῦτον μὲν πλουτοῦντος ἔχεις, ψυχὴν δὲ πένητος,
ἢ τοῖς κληρονόμοις πλοῦσι, σοὶ δὲ πένη.

Πᾶς τις ἀπαιδευτος φρονιμώτατος ἐστὶ σιωπῶν,
Τὸν λόγον ἐγκρύπτων ὡς πάθος αἰσχρότατον.